

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ПРИ КАТАСТРОФИЧНИ СЪБИТИЯ В БЪЛГАРИЯ И СЪЗДАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ КАТАСТРОФИЧЕН ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ПУЛ

(Продължава от бр. 7)

РУМЕН ГЪЛЪБИНОВ

събития. Например загубите, причинени от земетресението в Стражица от 1986 година, били покрити с допълнителни средства от други бюджетни фондове.

Понастоящем годишната сума на фонда за подпомагане е около 50 милиона лв., или 0,6% от републиканския бюджет, и може да покрива загуби от бедствия като наводнения, ветрове, зимни бури, тежки снеговалежи и по-слаби земетресения.

Международен опит в прехвърляне на риска от природни бедствия
Има няколко метода за прехвър-

наводнение в по-голямата част от света и риск от бури в Европа. Те включват, но не се ограничават до:

- 1) Държавни катастрофични облигации
- 2) Държавни кредити и гаранции
- 3) Катастрофични застрахователни пулове

Модел на Български катастрофичен застрахователен пул (БКЗП)

БКЗП прилага задължителна застрахователна схема, в която всеки собственик на жилище плаща премия. Премията се калкулира чрез данъчната оценка, правена годишно от

ката се базира на данъчната стойност на собствеността, действителните загуби няма да са напълно покрити.

Разликата между двете стойности може да бъде застрахована чрез местния застрахователен пазар.

Концепция на Българския катастрофичен застрахователен пул (БКЗП)

Основните задачи на БКЗП са да увеличи застрахователното проникване за природни опасности в страната, да намали рисковата експозиция при катастрофични събития и да превърне управлението на застраховките за катастрофични събития в неразделна част от цялостните правителствени практики за управление на риска.

БКЗП ще бъде публично и частно партньорство (първоначално сътрудничество между българското правителство, застрахователните и презастрахователните дружества на Световната банка, целящи да получат разделение на риска, общо пресмятане на риска и прехвърляне на риска от земетресение към международния презастрахователен пазар.

БКЗП трябва да бъде регистриран като юридическо лице и да покрива само щети на недвижима собственост, причинени от земетресение. Може да

бъде одобрена от правителството и парламента на Република България.

БКЗП ще приложи задължителна застрахователна схема. Съгласно тази схема всеки собственик на жилище плаща премия, която се изчислява чрез данъчната оценка, поставяна годишно от Националната данъчна администрация.

Със събраните премии БКЗП ще презастрахова имуществата, получавайки допълнителен капацитет за понасяне на щетите.

Риск от земетресение

От застрахователна гледна точка рискът от земетресение е дефиниран като поредица от ударни вълни, създадени след разлома на скални маси в земната кора или горната мантия, поради натрупването на напрежение. Силата на земетресението зависи от количеството енергия, освобождавано по време на сблъсък между подземените скални маси, и се измерва с помощта на научни скали като скалата на Рихтер.

В съответствие с покритието рискът от земетресение е всяка загуба и/или щета, причинена от или в резултат от земен трясък.

Всяка загуба ще представлява едно събитие, ако то се появи в резултат на един трясък в рамките на 72 часа.

Застрахователната дефиниция на рисково покритие е, че земетресението е вертикален или хоризонтален вълно-подобен трясък на земната кора, причинен от внезапно преместване или

Увредени сгради от земетресенията в Стражица, 1986, в зависимост от типа

№	Вид на сградата	Необитаеми
1	Жилищни сгради	> 5000
3	Обществени сгради	300
4	Индустриални сгради	364
6	Училища	34
7	Детски градини и ясли	31
8	Болници, клиники, здравни центрове	22
9	Обществени и младежки центрове	24

ляне на риска от природни бедствия, които са приети по света, включително и риск от земетресения и урагани в Съединените щати и Япония, риск от

националната данъчна администрация. Със събраните премии БКЗП презастрахова имуществата, получавайки допълнителен капацитет за понасяне на щетите.

Стойността на изложените на риск жилищни сгради се оценява чрез

пределение на риска, общо пресмятане на риска и прехвърляне на риска от земетресение към международния презастрахователен пазар.

БКЗП трябва да бъде регистриран като юридическо лице и да покрива само щети на недвижима собственост, причинени от земетресение. Може да

МОДЕЛИ, ИЗПОЛЗВАНИ В ИЗСЛЕДВАНЕТО НА БКЗП

№	Модел	Цел на модела	Параметри на модела	Резултат от модела
1	Сеизмична опасност	Колко разрушителни са земетресенията?	Сеизмичен каталог Закон за повторемостта Геология на обекта Закон за затихването	Карта на сеизмичните опасности (сеизмичен интензитет или пиково земно ускорение на обекта)
2	Сграден фонд	Колко уязвими са сградите?	Видове сгради Година на строеж Разгънат площ според вида на сградата	Функции на щетите (криви на крехкост)
3	Сеизмичен риск	Колко сгради са увредени и до каква степен?	1 + 2	Сградна разгъната площ, увредена съгласно степен на щетимост
4	Икономически	КОЛКО СЪБИТИЯ СА СГРАДИТЕ? КОЛКО СТРУВА РЕМОНТЪТ НА СГРАДИТЕ? Колко мощна е икономиката на страната?	Средна цена на сградите Съотношение на разходите по ремонта към разходите за подмяна за различни степени на щетимост и видове сгради Бюджет и бюджетен дефицит	Стойности или трендове на параметрите на модела (напр. история в бъдеще време)
5	Загуба	Колко са загубите?	3 + 4	Възможна Максимална Загуба
6	Разпределяне на риска	Кой плаща за загубите?	Правителство Застраховане (свободен пазар) Собственици на сгради Катастрофичен пул	Относително участие в понасянето на щетите
7	Прехвърляне на риска	Може ли загубите да бъдат платени от някой друг?	Самозастраховане Презастраховане Фонд за подпомагане	Съотношение Прехвърляне на риска / Задържане на риска
8	Финансиране на риска	Може ли да се получи по-голям капацитет за понасяне на риска за същите пари?	Нарастване на самозастраховането Допълнителен капацитет от събрана премия	Финансиращи схеми: - без задължителна застраховка (свободен пазар + фонд за подпомагане) - задължителна със самозастраховане - задължителна с пул

данъчната оценка на собствеността. Данъчната стойност се изчислява чрез Закона за местните данъци и такси, който се използва, за да калкулира данъците върху недвижимите имоти и върху събирането на сметта.

Най-общо, цената на данъчната оценка е около половината от цената на свободния пазар. Понастоящем бившият данък е 1,5 на хиляда от данъчната стойност на недвижимия имот, а последният е 2,75 на хиляда. Данъчната стойност на жилищата е около 1,5 до 2 пъти по-малка от цената на свободния пазар. Тъй като загубите се изчисляват, като се взема предвид пазарната цена на имота и застрахов-

бъде договорено с правителството какво ще бъде държавното участие в БКЗП чрез общите условия на БКЗП или чрез споделяне на част от бюджета на комисията по природни бедствия.

Застрахователното разпределение на БКЗП може да бъде с активното включване на застрахователни дружества, застрахователни брокери и застрахователни агенти.

Протекцията на пула трябва да е задължителна за всички българи и други лица и предприятия, притежаващи собственост на територията на Република България.

Задължителната защита трябва да

разлом в земната сърцевина или дълбоките зони.

Съгласно тези условия се обезщетяват преки щети на застрахованата собственост вследствие на земетресение или (последващ) пожар, причинен от земетресението.

БКЗП ще обезщетява само щети, за които има отделни искове за обезщетение, и щети, случващи се в рамките на 72 часа след първия трясък, ще се смятат за еднократни щети.

БКЗП избира точния час, който ще се смята за начало на периода, без да се позволява застъпване на периодите.

(Продължава на стр. 18)

Увредени сгради от земетресението във Вранча, 1977, в зависимост от типа

№	Вид сгради	Разрушени	Силно увредени - необитаеми	Слабо увредени - обитаеми
1	Жилищни сгради	1596	6119	33686
2	Обществени	1	-	-
3	Административни сгради	32	38	294
4	Индустриални сгради	39	40	144
5	Селскостопански	84	191	444
6	Училища	21	62	306
7	Детски градини и детски ясли	9	27	152
8	Болници, клиники, санаториуми	13	21	117
9	Общински центрове	-	27	128
10	Други сгради - кина, магазини и др.	31	84	1108
Общо		1826	6609	36379

Загуби от земетресението във Вранча, 1977, според административния регион, в хиляди левове

№	Административен район	Загуби	Калкулирани средства за реконструкция	Загуби от прекъсване на работата
1	Велико Търново	41 248	53 618	28 000
2	Русе	34 027	79 566	5 000
3	Разград	9 457	6 620	1 437
4	Враца	7 091	8 250	
5	Силистра	6 500	6 500	1 020
6	Плевен	6 261	2 000	780
7	Добрич	2 135	6 395	
8	Търговище	2 000	1600	
9	Видин	1 900	1 731	210
10	София - столица	1 864	2 000	
11	Шумен	916	862	
12	Варна	850	1 114	2 200
13	Пловдив	850	850	
14	Кюстендил	680	680	
15	Монтана	362	362	
16	Пазарджик	332	332	
17	София	330	1 600	
18	Сливен	100	100	
19	Бургас	50	50	
20	Габрово	20	20	
21	Ямбол	14	14	
22	Стара Загора	890	890	
Общо		117 877	175 154	38 647

Брой на увредените сгради по време на земетресението във Велинград, 1977

№	Вид сгради	Необитаеми		Обитаеми, да се ремонтират
		За събаряне	За ремонтиране	
1	Жилищни	298	69	4 425
2	Обществени	16	13	-